

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
KANTONALNI SUD U SARAJEVU
Broj: 09 0 U 034964 19 U
Sarajevo, 06.11.2020. godine**

Kantonalni sud u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudnice, Vildane Mujagić, kao predsjednica i sudinica Rada Bjeljac Delić i Aide Šabanović, u upravnom sporu tužitelja, 1. MZ Uzdol Općina Prozor Rama, 2. Eko udruga Volujak-Dobro Polje Prozor Rama, zastupani po punomoćniku Božić Bruni, advokatu iz Travnika, protiv tuženog, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, radi poništenja rješenja broj: UPI 05/2-23-11-46/19 od 09.09.2019.godine, u predmetu izdavanja okolišne dozvole za izgradnju MHE“Volujak“ općina Prozor Rama, dana 06.11.2020.godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Tužba se uvažava, osporeno rješenje poništava i predmet vraća tuženom organu na ponovni postupak.

O b r a z l o ž e n j e

Osporenim rješenjem tuženog, broj: UPI 05/2-23-11-46/19 od 09.09.2019.godine:1. Izdaje se okolišna dozvola investitoru „MM ENERGI“ d.o.o. Prozor-Rama, za MHE „Volujak“, instalirane snage 4,5 MW i planirane godišnje proizvodnje 20,2 GWh na lokalitetu Gračanica-Donja Vast, mikro-lokacija Volujak na zemljisu označenom kao k.č. 1/2/4, k.č. 1/40 k.o.Heljnovi; k.č.2/61 k.o. Klek; k.č. 24/374, k.č. 251124/1, k.č. 29/1 k.o. Uzdol; k.č. 60/102, k.č. 63/1 k.o. Šćipe.2. Opis postrojenja i aktivnosti za koje se izdaje okolišna dozvola.Okolišna dozvola daje se za aktivnosti u periodu izgradnje male hidroelektrane te tokom rada i održavanja male hidroelektrane, uz ispunjenje posebnih uvjeta datih ovim rješenjem.2.1. Opis lokacije. Planirana MHE „Volujak“ nalaze se na području općine Prozor-Rama, instalirane snage 4.496 kW planirana na zemljisu označenom kao:-vodozahvat - k.č. 63/1 KO Šćipe, općina Prozor/Rama, strojara — k.č. 1/2/4 KO Heljnovi, općina Prozor/Rama (ušće Klečkog potoka u rijeku Volujak), cjevovod - k.č. 60/102 KO Šćipe, k.č. 24/374, k.č. 25/124/1, KO Uzdol, k.č. 2/61 KO Klek, k.č. 1/40 KO Heljnovi, općina Prozor/Rama.Lokacija MHE „Volujak“ je planirana na istoimenoj rijeci. Vodotok Volujak koji nastaje od nekoliko potoka koji izviru ispod planina Divan i Blazina od kojih su najznačajniji Rika, Blazinka i Sovčica. Ona ima relativno dobro razvijenu hidrografsku mrežu. Najveća lijeva pritoka je Sovčica potok. Oblik sliva je koncentrično eliptičan. Generalno se može uzeti da je smjer tečenja sjeveroistok - jugozapad. MHE Volujak treba da iskorištava hidroenergetski potencijal rijeke Volujak od stacionaže km 0+309,00 do stacionaže km 7+505, dužine 7,2 km sa specifičnim energetskim kapacitetom od 3,56 GVWh/km.Vodozahvatna građevina locirana je u koritu rijeke Volujak, na mjestu gdje se r. Sovčica ulijeva u r. Volujak,

na koti 688,5 m.n.m. Lokacija objekta strojare se nalazi na ušću Klečkog potoka u rijeku Volujak iznad naselja Gračanica, na lijevoj obali rijeke, na koti 310,0 m.n.m. Trasa tlačnog cjevovoda je predviđena na lijevoj obali rijeke Volujak. Najpovoljniji pristup strojari MHE Volujak je iz pravca Jablanice asfaltnim putem Jablanica-Rama(Prozor), a zatim lokalnim asfaltnim putem za naselje Gračanica (Volujak). Do zahvata je moguće doći iz naselja Kute do Marinog mosta, a zahvat je lociran nizvodno od Marinog mosta nizvodno od ušća rijeke Sovtice u rijeku Volujak kod naselja Bajna Lučica. 2.2. Opis tehničkog rješenja MHE Volujak je protočna derivacijska elektrana sa položenim tlačnim cjevovodom od vodozahvata do strojare. To je postrojenje koje hidroenergetski koristi potez vodotoka Volujak, dužine 7,2 km, od ušća r. Sovčice u r. Volujak do ušća Klečkog potoka u r. Volujak. Instalirani protok ove hidroelektrane je usvojen na bazi optimizacijskih analiza i on iznosi 1,46 m³/s. Bruto pad postrojenja, kao razlika kote gornje vode 690 m.n.m. i energetske kote donje vode 310 m.n.m., iznosi 380 m. Karakteristična vrijednost neto pada MHE Volujak iznosi $H_n = 373,16$ m. Postrojenje se sastoji od vodozahvata sa taložnicom i ribiljom stazom, ukopanog derivacijskog tlačnog cjevovoda i strojare.2.2.1. Zahvat u dnu s taložnicom.Zahvaćanje vode se vrši u dnu tj. „Tirolskim“ zahvatom koji je lociran na koti 688,5 m.n.m., a kota gornje vode preljeva je 690,0 m.n.m. Vodozahvat se nalazi na desnoj obali rijeke Volujak.Zahvat se sastoji od praga sa dva dijela: od zahvatnog dijela objekta (betonski prag sa rešetkom i sabirnim kanalom potrebne dužine) i nezahvatnog preijevnog praga. Funkcija zahvatnog dijela je da izvrši zahvaćanje potrebnih količina voda. Evakuaciju viška voda i sprečavanje unošenja krupnog nanosa i plivajućih predmeta vrši se preko cijele dužine praga. Međutim, ekološki prihvatljiv protok ne smije biti zahvaćen i on će se propustiti preko hidrauličkim proračunom dimenzionirane ribilje staze dimenzija 30,0 x 30,0 cm. Dno ulaza ribilje staze je ispod gornje kote rešetke tako da količine vode u sušnom i vlažnom dijelu godine mogu nesmetano protjecati iza vodozahvata.Sabirni kanal sa rešetkom je dimenzioniran da zahvaća instalirane količine voda Rešetka na sabirnom kanalu je dimenzionirana tako da sprječava unošenje krupnozrnog nanosa. Izvedena je u nagibu od 10 stepeni, radi lakšeg čišćenja. Rešetka je od pljošnog željeza dimenzija 10 x 50 mm. Nagib dna sabirnog kanala je 5%. Na kraju sabirnog kanala je tablasti zatvarač.Vodozahvat MHE Volujak sastoji se od: rešetke, sabirnog kanala, taložnice, zimskog otvora, ispusta iz taložnice, preljeva na taložnici i tlačne komore.2.2.2. Hidrotehnički tunel.Hidrotehnički tunel MHE Volujak projektiran je sa svrhom omogućavanja gravitacijskog transporta instalirane količine vode od tlačne komore vodozahvata do strojare. Dužina tunela iznosi 2.994 m. Poprečni presjek tunela je gotovo kružni sa ravnim donjim dijelom širine 2,05 m i sa prosječnom površinom iskopa 8,0 m². Unutrašnji promjer tunela u kalotnom dijelu iznosi 2,80 m. U hidrotehnički tunel se polaže tlačni cjevovod GRP DN1200 u dužini od 2.994 m.2.2.3. Tlačni dovodni cjevovod.Zahvaćene količine voda se nakon taložnice odvode ukopanim dovodnim tlačnim cjevovodom, koji se polaže pored korita vodotoka u dužini od 52,0 m, od vodozahvata do hidrotehničkog tunela. Tlačni cjevovod se zatim polaže u prokopani tunel u dužini od 2.994 m. Nakon izlaza iz tunela cjevovod se polaže u koritu rijeke Volujak u dužini od 3.156 m do strojare.Obzirom na veliku dužinu dovodnog tlačnog cjevovoda $L=6.202$ m i optimalni promjer cjevovoda $D=1.200$ mm, za tlačni cjevovod usvojene su GRP cijevi standardnih dimenzija i debljine stijenki za odgovarajući radni pritisak u cjevovodu na dužini od 4.127 m. Predviđene su GRP cijevi sa radnim pritiskom od 6, 10, 16, 25 i 32 bara. Do strojare se zatim polažu u koritu rijeke čelične cijevi u dužini od 2.075 m za radni pritisak od 45 bara.2.2.4. Strojara.Strojara je locirana na lijevoj obali rijeke Volujak na koti donje

vode od 310,0 m.n.m. Instalirani kapacitet MHE Volujak je 4.496 kW sa $Q_i=1,46$ m³/s i $H_n = 373,16$ m. Očekivana prosječna godišnja proizvodnja električne energije je 20,232 GWh. U Idejnom rješenju MHE Volujak usvojen je koncept sa dva hidro-agregata, koji se sastoji od dva sinhrona generatora i dvije Pelton horizontalne turbine instaliranog protoka 0,73 m³/s.2.2.5. Priklučak na elektroenergetsku mrežu. Proizvedena električna energija sa sinhronog generatora je 0,4 kV naponskog nivoa i prenosi se kablovskim vezama preko generatorskog prekidača do niskonaponske strane blokovskog transformatora gdje joj se podiže naponski nivo na 10/20 kV. Sa transformatora električna energija se preko SN bloka predaje u distributivnu mrežu. U blizini strojare nalazi se 10(20)kV dalekovod na drvenim i betonskim stubovima sa Al-Če vodičima 35/6 sa stupnim Trafo-stanicama 10(20)/0,4kV, 100kVA, na AB stupu. Stup je opremljen konzolama koje omogućuju nastavljanje dalekovoda u pravcu elektrane. Postojanje ovog 10(20)kV dalekovoda omogućuje jednostavan priključak elektrane na lokalnu srednje-naponsku distributivnu mrežu i distribuciju proizvedene električne energije.3. Opis mogućih značajnih utjecaja projekta na okoliš i mjera za ublažavanje.3.1. Utjecaji tijekom izgradnje.Utjecaj na tlo.Utjecaj na tlo vezan za izgradnju MHE je promjena načina korištenja zemljišta, odnosno prenamjena zemljišta iz poljoprivrednog u građevinsko zemljište. Prilikom izgradnje objekata MHE Volujak doći će do trajnog zauzimanja tla uz vodotok. Navedeni utjecaj se zbog nepristupačnosti lokacije i male površine koja će biti zahvaćena ne smatra značajnim. Uslijed kretanja građevinske mehanizacije van radnog pojasa može doći do zbijanja okolnog tla i lokalnog onečišćenja tla uslijed istjecanja motornog ulja iz građevinskih strojeva. Navedeni utjecaj ne smatra se značajnim, a može se dodatno ublažiti pažljivom pripremom i izvođenjem radova na način da se ne oštećuju površine van radnog pojasa. Također, do onečišćenja tla može doći nepropisnim odlaganjem otpada, zemlje i stjenovitog materijala iz iskopa, prosipanja betona i drugih ostataka građevinskih materijala kod izvođenja armirano betonskih radova na objektima MHE. Uz poštivanje zakonskih propisa i primjene dobre građevinske prakse prilikom izvođenja zahvata, ne očekuje se značajan utjecaj na tlo tijekom izgradnje. Utjecaj na vode.Tijekom izvođenja radova mogući su privremeni negativni utjecaji na kvalitetu vode, ponajprije u vidu zamučenja vodotoka uslijed izvođenja zemljanih radova u ili u blizini vodotoka, što je utjecaj koji je privremen i ograničen na zonu građenja. Prilikom izgradnje vodozahvata sa taložnicom i početnih elemenata tlačnog cjevovoda u riječnom koritu, doći će do privremenog narušavanja kvaliteta vode, tj. doprinijet će zamučenju suspendiranim česticama. Pored toga, može doći do onečišćenja vodotoka odlaganjem otpada, zemlje i stjenovitog materijala iz iskopa, kao i prosipanja betona i drugih ostataka građevinskih materijala kod izvođenja armiranobetonskih radova na objektima MHE. Za očekivati je da dođe do poremećaja prirodne strukture riječnog dna radi raskopavanja. Moguće je i izljevanje ulja i goriva iz mašina građevinske mehanizacije, odlaganja guma, zauljenih krpa i sl., što može dovesti do onečišćenja voda. Do zagađivanja vodotoka može doći i od otpadnih voda fekalnog porijekla sa područja smještaja radnika.U slučaju da se izvođač odluči za izgradnju gradilišnog kampa u blizini lokacije izvođenja radova, obvezan je na odgovarajući način zbrinuti u tom slučaju nastali otpad, kao i otpadne vode. Utjecaj na floru i faunu.Tijekom izgradnje, u pojasu koji treba oslobođiti za izgradnju objekata i infrastrukture MHE, bit će uklonjena prisutna vegetacija i površinski dio tla, te će doći do gubitka staništa pojedinih vrsta na ograničenom prostoru. U izvedbenom projektu će se dati procjena površina na kojima će doći do krčenja stabala, grmolikog i zeljastog biljnog fonda, te iskopanog kamena, zemljjanog materijala i biomase, za MHE Volujak. Mogući

negativni utjecaj na floru i faunu tijekom izgradnje također predstavlja prisutnost ljudi i strojeva, stvaranje buke i vibracije.Utjecaj na kulturno-historijsko nasljeđe.Predloženi projekat MHE ne nalazi se u blizini poznatih kulturnih, historijskih ili arheoloških nalazišta. Uvijek postoji mogućnosti „slučajnih pronalazaka“ što, ukoliko se desi, ne treba biti zanemareno tijekom faze izgradnje.Utjecaj na stanovništvo.Utjecaj na stanovništvo u fazi gradnje može se ogledati u poremećaju odvijanja prometa, te emisiji prašine i povećane buke u zoni građenja. Emisije prašine imaju ograničen utjecaj na kvalitetu zraka. S obzirom da u zonama građenja nema većih naselja, značajniji utjecaj na stanovništvo se ne očekuje.3.2. Utjecaji tijekom eksploatacije.Utjecaj na tlo može nastati uslijed onečišćenja tla nepropisno odloženim otpadom koji nastaje prilikom održavanja objekata i opreme MHE.Utjecaj na vode.Najveći i najznačajniji utjecaj MHE Volujak na okoliš je značajna izmjena prirodnog režima tečenja u koritu. Kada je u pitanju definiranje značaja utjecaja korištenja MHE na okoliš, kao najvažniji hidrološki parametar nameće se određivanje ekološki prihvatljivog protoka (biološkog minimuma). Zahvatom je osiguran ekološki prihvatljiv protok koji iznosi 0,0995 m³/s za sušni period godine i 0,149 m³/s za vlažni period godine. Hidroelektrana će koristiti vodu za dobivanje hidropotencijala, no po iskorištavanju voda se vraća u prirodni tok, bez dodatnih onečišćenja i štetnih tvari.Naime, u dosadašnjoj praksi, na temelju analize odnosa srednjih godišnjih (Qsr.) i minimalnih srednjih godišnjih protoka (EPP), koja se ovdje daje samo kao ilustracija, naprijed okvirno određen Qsr.god. preko odnosa slivova i padavina sa r. Vrbasom, v.s. Gornji Vakuf-Uskoplje, u iznosu od Qsr=0,995 m³/s, podrazumijevao bi približno 70% veći EPP od naprijed sračunate količine.Naprijed određen EPP (od 0,0995 m³/s) je zasigurno manji od EPP-a, koji se dobije iz relevantnog historijskog niza podataka o protocima, kao minimalni srednji višegodišnji protok (Qmin.sr.god.), što prema važećem Pravilniku („Službene novine FBiH“, br. 4/13) zapravo predstavlja EPP .S obzirom da važeći Pravilnik nalaže ispuštanje, u različitim periodima godine, dvije vrijednosti EPP-a, za sušni i vlažni period godine, vrijeme ispuštanja manje (u sušnom periodu) odnosno veće (u vlažnom periodu) količine EPP-a određuje se analizom srednjih dekadnih protoka, za niz od minimum 10 godina hidroloških podataka.U fazi korištenja, tijekom rada MHE ne dolazi do onečišćenja voda, osim u izuzetnim slučajevima, ako dođe do slučajnog prosipanja štetnih tvari prilikom održavanja objekata. Za vrijeme eksploatacije objekta moguća su tri slučaja zagađenja vodotoka i to:1. Otpadne vode iz sanitarnih uređaja u objektu strojarnice,2. Slučajno curenje ulja iz vozila parkiranih na platou strojarnice,3. Slučajno curenje ili incidentno ispuštanje rashladnog trafo-ulja iz trafoa na lokaciji strojarnice.Za sva tri slučaja zagađenja vodotoka potrebno je primijeniti odgovarajuće mjere sprečavanja nastanka onečišćenja. Za eventualno (samo havarijsko) razljevanje ulja iz sustava regulacije i servomotora su u strojarnici predviđeni posebni i nepropusni kanali i šahrt za skupljanje tako prolivenog ulja. Sakupljeno ulje se tretira kao otpad neprihvatljiv za okolinu koji zahtjeva odgovarajući, zakonom propisani, tretman.Utjecaj na zrak. Korištenjem hidroelektrane ne dolazi do emisija u zrak niti postoje utjecaji na kvalitetu zraka, emisija prašine i ispušnih plinova, no ovaj utjecaj je privremenog karaktera te se ne smatra značajnim.Utjecaj buke.Korištenjem MHE nema značajnog utjecaja buke budući da se strojarnica kao izvor buke nalazi unutar zatvorenog objekta čime doprinosi značajnom smanjenju emisije buke u okoliš.Riblja staza.Izgradnjom MHE planirana je izgradnja riblje staze, time je omogućena migracija ribljih vrsta. Također, rešetka na sabirnom kanalu je dimenzionirana da sprečava prodiranje akvatičnih i poluakvatičnih organizama u postrojenje i njihovo ugrožavanje. Negativni utjecaj

može nastati u slučaju neadekvatnog rada i održavanja, te nefunkcionalnosti prevodnica za ribe.4. Mjere i aktivnosti za ublažavanje negativnih utjecaja.4.1. Faza građenja.Kako bi se osiguralo da prethodno navedeni utjecaji budu spriječeni i svedeni na minimum.Koncesionar će u tenderskoj dokumentaciji za izvođenje radova navesti obaveze koje je izvođač dužan izraditi i u skladu sa njima postupati tijekom izvođenja radova, a to su najmanje sljedeće.- Izvođač je dužan pripremiti Plan organizacije gradilišta (čiji je sastavni dio Elaborat zaštite okoliša, prema Uredbi o uređenju gradilišta, „Sl. novine FBiH“, br. 48/09) prije početka izvođenja radova, u koji je dužan ugraditi mjere zaštite okoliša koje se preporučuju u ovoj Studiji.- Izvođač je dužan Plan upravljanja otpadom integrirati u Plan organizacije gradilišta.- Izvođač je dužan uraditi Procedure za slučaj istjecanja goriva i maziva i Smjernice o obvezama izvodača tijekom izvođenja radova prije izvođenja radova, a koje treba integrirati u Plan organizacije gradilišta.- Uraditi analizu i evidentiranje ihtiofaune.Potencijalni utjecaji u fazi građenja i mjere sprečavanja iskazani su u tabeli. 4.2. Faza korištenja.U fazi korištenja MHE, u cilju očuvanja okoliša, od izuzetne važnosti je definiranje odgovornosti operatera koji će biti zaduženi za upravljanje MHE.Najveći i najznačajniji utjecaji MHE Volujak jeste izmjena prirodnog režima tečenja u koritu, te objekti koji predstavljaju barijere za neometan prolaz flore i faune rijeka, naročito ribljih vrsta. Izgradnjom riblje staze, te poštivanjem odredbi važećih Pravilnika o ekološki prihvatljivom protoku, očekuje se da će se navedeni prepoznati utjecaji svesti na minimum.Operat pogona dužan je u svim situacijama ispuštati zakonom propisani i proračunati ekološki prihvatljiv protok, te vršiti monitoring ispuštanja, što se inače nalaze i u rješenju o Prethodnoj vodnoj suglasnosti u kojima, između ostalog, stoji: - Određeni ekološki prihvatljiv protok potrebno je osigurati u koritu rijeke nizvodno od vodozahvata hidroelektrane. To znači da je potrebno predvidjeti takav zahvat u koritu koji će osigurati nesmetan protok ekološki prihvatljivog protoka kroz vodozahvat, odnosno da isti nije moguće zahvatiti za potrebe rada hidroelektrane.- U svrhu kontrole režima toka u koritu rijeke, na lokaciji vodozahvata, potrebno je uspostaviti mjerna mjesta. Mjerna mjesta se uspostavljaju neposredno uzvodno i nizvodno od lokacije vodozahvata, da bi se na istim vršila opažanja visine vodostaja po osnovu kojih se preko Q/H linije dolazi do veličine proticaja. Podaci o izmjeranim i obrađenim vrijednostima dostavljaju se nadležnoj instituciji za upravljanje vodama. Ukoliko se desi da se ne može zadovoljiti ekološki prihvatljiv protok, operater postrojenja je dužan u istom trenutku isključiti postrojenje iz pogona.Potencijalni utjecaji u fazi korištenja i mjere sprečavanja iskazani su u tabeli.5. Sistem monitoringa. Monitoring osigurava praćenje i mjerjenje ključnih karakteristika aktivnosti pogona i postrojenja na okoliš. Praćenje tehnoloških parametara odnosi se na elemente vodozahvata, transformatora i tehnološke opreme u strojari, kao i vođenje uredne evidencije o radu predmetne hidroelektrane.Na vodozahvatu treba redovito pratiti:-količinu nanosa u cilju njegovog blagovremenog uklanjanja,-količinu nakupljenog materijala u taložnici u cilju njegovog blagovremenog uklanjanja, -stanje svih elemenata vodozahvata i stanje i funkcioniranje riblje staze,Pojavu eventualnog curenja ulja iz transformatora i stanje tankvane treba pratiti svakodnevno u cilju sprečavanja curenja ulja u zemljiste i vodi i o tome treba voditi urednu evidenciju,-pratiti hidrološko stanje vode u vodotoku radi održavanja biološkog i tehnološkog minimuma, te ukoliko dođe do njihovog narušavanja privremeno obustaviti rad elektrane.Monitoring tehnoloških parametara ima za cilj osiguranje optimalnih tehnoloških uvjeta funkcioniranja elektrane, te da se preventivno djeluje na moguće ekscesne situacije, kao što su pojava bujica i sl., koje bi mogle izazvati ekološki incident.U slučaju da se za vrijeme rada MHE primijeti

narušavanje strukture živog svijeta u vodotoku, potrebno je odmah pristupiti identificiranju i otklanjanju uzroka.U slučaju većih posljedica potrebno je izraditi poseban program otklanjanja ekoloških posljedica i obnavljanja ugroženog ekosistema u suradnji sa nadležnim tijelima za upravljanje vodama, shodno odredbama Zakona o vodama i propisa o slatkovodnom ribarstvu.5.1. Monitoring plan.Investitor je obavezan:-u toku rada vršiti kontinuirano mjerjenje protoka vode ispod vodozahvata za kontroliranje ekološki prihvatljivog protoka („Službene novine Federacije BiH“, broj: 4/13),Okoliš oko vodotoka vratiti u prvobitno stanje za najviše dvije godine od izgradnje MHE „Volujak“.6. Izvještavanje.Izvještavati Federalno Ministarstvo okoliša i turizma o prikupljenim podacima kako je propisano odredbama Poglavlja IV Pravilnika o registrima postrojenja i zagađivanjima („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 82/07),.Izvještaji treba da budu poslani najkasnije do 30.06. tekuće godine za prethodnu godinu izvještavanja..Uputa za dobivanje šifre za pristup BH PRTR šifri i uputstvo za popunjavanje baze podataka — elektronskih obrazaca za BH PRTR dostupni su na web stranici www.fmoit.qov.ba, na kartici Okolišne dozvole/Registri i izvještavanje.7. Period važenja dozvole.Okolišna dozvola se izdaje na period od 5 (pet) godina i važi od dana uručenja rješenja.

Tužbom od 12.10.2019.godine, tužitelji su putem punomoćnika pokrenuli upravni spor protiv osporenog rješenja, zbog bitne povrede pravila postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene zakona uz prijedlog da se tužba uvaži, rješenje Federalnog ministarstva okoliša i turizma broj: UPI 05/2-23-11-46/19 od 09.09.2019.g. poništi i predmet vратi na ponovni postupak. Tužba se podnosi u smislu člana 2., stav 2. Zakona o upravnom sporu F BiH, te člana 10. stav 3. i člana 31. stav 1. Zakona o zaštiti okoliša F BiH. Tuženim rješenjem izdaje s okolišna dozvola investitoru „MM Energi“ d.o.o. Prozor Rama za MHE Volujak instalirane snage 4,5 MW i planirane godišnje proizvodnje 20,2 GWh na lokalitetu Gračanica - Donja Vast, mikro lokacija Volujak, na zemljištu označenom kao k.č. 1/2/4, k.E. 1/40 k.o. Heljdrovi, k.č. 2/61 k.o. Klek, k.č. 25/124/1, k.č. 29/1 k.o. Uzdol, k.č. 60/102, k.č. 63/1 k.o. ščipe. U izreci tuženog rješenja navode se uobičajeni elementi za ovu vrstu rješenja od opisa postrojenja koji sadrži opis lokacije, tehničko rješenje opisa vodo zahvata, hidrotehničkog tunela, tlačnog dovodnog cjevovoda, strojare, priključka ne elektro mrežu pa do utjecaja na kulturno povijesno nasljeđe, lokalno stanovništvo i utjecaja na okoliš i drugo do konačno monitoringa utjecaja na okoliš.U postupku izdavanja tuženog rješenja učinjene su povrede Zakona o upravnom postupku F BiH kao općeg propisa i to člana 7 i 141 na račun tužitelja, jer im kao zainteresiranim stranama nije omogućeno sudjelovanje u postupku izdavanja tuženog rješenja. Za postupak nisu znali, nisu o njemu obaviješteni niti su na isti pozivani. Tužitelji su imali pravo biti stranka u postupku sukladno odredbi članka 48 Zakona o upravnom postupku.Što se Zakona o zaštiti okoliša F BiH tiče u postupku izdavanja tuženog rješenja Federalno ministarstvo je povrijedilo pravo tužitelja iz člana 3, 10, 36, 58 i 62 istog zakona.Po članku 3 svaka osoba pa i tužitelji imaju pravo na zdrav i ekološki prihvatljiv okoliš kao temeljno ustavno pravo te je stoga individualna i kolektivna dužnost zaštititi i poboljšati okoliš za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja.Člankom 10 osigurano je sudjelovanje javnosti pa i tužitelja u postupcima koji se vode po zahtjevu operatora u skladu sa ovim zakonom ili drugim propisima. Istim je propisano i pravo na pristup informacijama koje se odnose na okoliš a kojim raspolažu organi uprave uključujući i informacije o opasnim tvarima i djelatnostima, te pravo na zaštitu u sudskim i upravnim postupcima. Sve nabrojano uskraćeno je tužiteljima u postupku izdavanja tuženog rješenja. Navodi iz

VAŽNO

obrazloženja tuženog rješenja o sudjelovanju javnosti ne sadrže podatke o sudjelovanju tužitelja MZ Volujak niti zainteresirane Eko udruge Volujak. Tuženo rješenje nije ni dostavljeno MZ Volujak pa je isto traženo posebno temeljem Zakona o slobodnom pristupu informacijama što je omogućeno neposrednim uvidom u spis kod tuženog 04.10.2019.g. kada je sačinjen gore navedeni zapisnik. Tužitelj Eko udruga Volujak-Dobro Polje Prozor Rama se sama uključila u postupak te je prije izdavanja tuženog rješenja tuženoj uputila pismene primjedbe na zahtjev investitora. Međutim tužena se na te primjedbe nije niti osvrnula u tuženom rješenju niti je isto dostavila tužitelju. Iste primjedbe tuženoj dostavila je i općina Prozor Rama. Općina Prozor — Rama je tuženoj pod brojem: 01/1-27-1585/19 od 28.5.109.g dostavila Primjedbe i sugestije na Studiju utjecaja na okoliš za MHE Volujak na području Općine Prozor-Rama. Ni na ovaj akt nije odgovoreno niti se spominje u tuženom rješenju, konačno primjedbe na tuženo rješenje dostavila je i MZ Ščipe Općina Prozor-Rama ali ni one se spominju utuženom rješenju. Uvidom u spis uočeni su i drugi nedostaci vezano za javnu raspravu odnosno obavještavanje javnosti, sugeriranje voditelja postupka koga da se pozove i dr iz čega se da zaključiti da se javnoj raspravi pristupilo formalno bez želje da stvarno čuje mišljenje javnosti. Članom 36. Zakona o zaštiti okoliša F BiH regulirano je sudjelovanje javnosti u postupku izdavanja okolišnih dopuštenja i gdje je taksativno navedeno o čemu se javnost obavještava u postupku izdavanja okolišnog odobrenja, odnosno o čemu je javnost trebala biti obaviještena a nije i u postupku izdavanja tuženog rješenja. Članom 62 propisana je obveza ministarstva da organizira javnu raspravu u prostoriji koja je najbliža lokaciji danog projekta o čemu se javnost obavještava najmanje 15 dana prije rasprave. Tuženi nije ispoštovao ni tu obavezu jer javne rasprave nije bilo. Tuženi također u postupku izdavanja tuženog rješenja nije ispoštovao obvezu iz člana 58 istog zakona, odnosno nije Zahtjev za izdavanje okolišnog dopuštenja sa svim prilozima dostavilo nadležnim organima i zainteresiranim, odnosno tužiteljima, radi davanja sugestija i primjedbi. Tuženo rješenje je nezakonito u smislu čl. 207 st. 2 Zakona o upravnom postupku jer je obrazloženje istog šturo i nedovoljno, odnosno ne sadrži razloge koji su bili odlučni pri ocjeni dokaza, ne sadrži popis dokumentacije koju je podnositelj priložio u zahtjev, navodi se samo dio iste tako da se u tom dijelu ne možemo očitovati odnosno eventualno osporiti nedostatke sve dostavljene dokumentacije. Sto se suštinski primjedbi na tuženo rješenje tiče iznosimo primjedbe na Studiju utjecaja na okoliš koja je podloga za izdavanje tuženog rješenja i samo tuženo rješenje u dijelu izračuna ekološki prihvatljivog protoka gdje je izračun pogrešan jer bi on trebao biti 0,097 m³/sec a ne 0,065 m³/sec, što je prevedeno 32 litre manje, sve u periodu maj-oktobar. Dodatno u studiji se navodi da nisu vršena prethodna mjerena protoka vode na rijeci Volujak što je neophodno za pravilnu izradu studije i to najmanje za period jednu godinu. Konačno iz studije se vidi da je riječ o vodi visoke kvalitete, skoro pijućoj pa je tim veća pogubnost izgradnje ove MHE za okoliš, odnosno osnovanosti ove tužbe. Sukladno navedenom držimo ovu tužbu opravdanom i na zakonu zasnovanom i predlažemo kao gore.

U odgovoru na tužbu, tuženi je naveo da je osporeno rješenje pravilno i na zakonu osnovano, zašto su dati i odgovarajući razlozi u obrazloženju osporenog rješenja iz kojih razloga predlaže da se tužba odbije kao neosnovana.

Zainteresovana strana, MM Energi d.o.o Prozor — Rama, po punomoćniku Fuadu Čolpi, je podneskom od 09.12.2019. godine i 10.03.2020. zatražila je uvid u sudski spis i i navela da prema njihovim saznanjima, upravni spor je pokrenut na

inicijativu ekološke udruge EM "Volujak" — Dobro Polje Prozor Rama, koja je brisana iz udruge Ministarstva HNZK, te MZ Uzdol Prozor — Rama bez odluke savjeta iste. Uz svoje podneske, zainteresovana strana nije dostavila dokumentaciju. Naredbom suda, 03.01.2020. je punomoćniku zainteresovane strane, omogućen uvid u spis, koji je dana 07.01.2020. preuzeo tužbu uz dokumentaciju.

Zakonitost osporenog upravnog akta sud je ispitao u granicama zahtjeva iz tužbe u smislu člana 34. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj: 9/05) i odlučio kao u dispozitivu iz slijedećih razloga:

U obrazloženju osporenog rješenja se navodi da je Federalno ministarstvo okoliša i turizma zaprimilo je 15.03.2019. godine zahtjev investitora „MM ENERGI“ d.o.o., Prozor-Rama za ocjenu Studije o procjeni utjecaja na okoliš u postupku izdavanja okolišne dozvole za MHE „Volujak“ na lokalitetu Gračanica-Donja Vast, mikro-lokacija Volujak na zemljisu označenom kao k.č. 1/2/4, k.č. 1/40 k.o. Heljdovi; k.č. 2/61 k.o. Klek; k.č. 24/374, k.č. 25/124/1, k.č. 29/1 k.o. Uzdol; k.č. 60/102, k.č. 63/1 k.o. Šćipe. Zahtjev je podnesen u skladu sa člankom 4. Pravilnikom o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolišnu dozvolu („Službene novine Federacije BiH“, broj 19/04). Investitor je dostavio i Prethodnu vodnu suglasnost od Agencije za vodno područje sliva Jadranskog mora i Plan upravljanja otpadom. Na osnovu idejnih projekata, Institut za hidrotehniku d.d. Sarajevo je izradio Studije utjecaja na okoliš. Rješenjem Federalnog ministarstva okoliša i turizma broj: UP I-05/2-23-11-46-1/19 od 15.04.2019. godine na osnovu odredbe člana 70. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH broj: 35/05) i člana 9. Pravilnika o uvjetima i kriterijima koje moraju ispunjavati nosioci izrade studije utjecaja na okoliš i visine naknade i ostalih troškova nastalih u postupku procjene utjecaja na okoliš (Službene novine Federacije BiH broj: 68/05, 29/09) imenovana je stručna komisija za ocjenu Studije. Ovo federalno ministarstvo je, u skladu s članom 58. stav 3. navedenog zakona, dostavilo nadležnim organima i zainteresiranim subjektima poziv za učešće u postupku i to:-Općina Prozor-Rama.-MZ Gračanica, Banja Lučica i NVO - Ramske vode i Centar za održivi razvoj Rame, Ministarstvo trgovine, turizma i okoliša u HNŽ/K radi davanja sugestija i primjedaba na dokumentaciju s rokom za dostavljanja istih od 15 dana od prijema akta i prisustvu Javnoj raspravi. U ostavljenom roku, primjedbe i sugestije su dostavljene od strane načelnika općine Prozor-Rama. Nadalje, u svrhu uključivanja javnosti, a u skladu članom 36. Zakona o zaštiti okoliša (Sl.novine FBiH, br. 33/03) u saradnji s investitorom održana je javna rasprava dana 09.05.2019. godine, u prostorijama kino dvorane u Prozoru, sa početkom u 12:00 sati. Suglasnost — pozitivno mišljenje na planirani projekat dostavili su članovi Stručne komisije imenovani Rješenjem Federalnog ministarstva okoliša i turizma, 20 potpisanih mještana naselja Gračanice, Ministarstvo u HNŽ/K, te prisutni na Javnoj raspravi nisu imali negativnih komentara. SRTD Ramske vode pismeno je dostavilo zahtjev za analizu i evidentiranje ihtiofaune što je investitor prihvatio. Nakon što su sve činjenice razmotrone, primjedbe, mišljenja i dostavljena dokumentacija Federalno ministarstvo je temeljem izloženog, ocijenilo da su se stekli uvjeti za izdavanje okolišne dozvole za MHE „Volujak“, sukladno članku 71. Zakona o zaštiti okoliša, te je odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

Sud, imajući u vidu navedeno cijeni da osporeno rješenje tuženog nije doneseno na pravilan i zakonit način.

Zakon o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“ broj: 33/03 i 38/09) garantuje svakom licu pravo na zdrav i ekološki okoliš kao osnovno ustavno pravo (član 3), koje se ostvaruje kroz učešća svih zainteresiranih građana, obavezu organa uprave da omoguće odgovarajući pristup informacijama kojima raspolažu koje se odnose na okoliš, uključujući i one koje se odnose na opasne materije i aktivnosti u njihovim zajednicama, te kroz mogućnost učešća u procesu donošenja odluka (član 10). Informacija o okolišu znači bilo koju informaciju u pisanoj, vizuelnoj, audio, elektronskoj ili bilo kojoj drugoj materijalnoj formi koja se mora pružiti zainteresiranoj javnosti koja ima interes u odlučivanju o okolišu bilo zbog lokacije projekta ili zbog prirode datog zahvata u okolišu i koja je pod uticajem ili je vjerovatno da će biti pod uticajem namjeravanog zahvata u okolišu (član 30). Federalno ministarstvo će na zahtjev lica koje ima opravdan interes za traženje informacije osigurati da informacije iz oblasti zaštite okoliša budu dostupne javnosti i to što je prije moguće (član 33), a nadležno ministarstvo će osigurati učešće javnosti u postupcima procjene uticaja na okoliš i izdavanja okolinskih dozvola za pogone i postrojenja iz svoje nadležnosti i nakon pokretanja postupka informisati će javnost o predloženim aktivnostima podnosioca zahtjeva, zahtjevu za izdavanje okolinske dozvole, organima uprave odgovornim za donošenje okolinske dozvole, toku postupka, a nadležno ministarstvo će zahtijevati od podnosioca zahtjeva da animira zainteresiranu javnost da učestvuje u raspravama i prije podnošenja zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole (član 36).

Sud je obzirom na obavezujuće navedene odredbe Zakona, mišljenja da tuženi pozivom za učešće u postupku navedenim subjektima (Općina Prozor-Rama.-MZ Gračanica, Banja Lučica i NVO - Ramske vode i Centar za održivi razvoj Rame, Ministarstvo trgovine, turizma i okoliša u HNŽ/K) i u svrhu uključivanja javnosti, u saradnji s investitorom održana jekada javna rasprava dana 09.05.2019. godine, u prostorijama kino dvorane u Prozoru, sa početkom u 12:00 sati, nije omogućio odgovarajući pristup informaciji koja se odnosi na okoliš, stanovnicima Mjesne zajednice Uzdol, Općina Prozor Rama i Eko udruzi Volijak-Dobro Polje Prozor Rama, kao zainteresiranim građanima, koji očigledno imaju interes za učešće u odlučivanju o okolišu zbog lokacije projekta i prirode namjeravanog zahvata u okolišu, a pod čijim će biti uticajem.

Uz ovo sud ukazuje i da tuženi u svom osporenom aktu samo navodi da su dostavljene u ostavljenom roku, primjedbe i sugestije od strane načelnika općine Prozor-Rama. Nadalje, te da je u svrhu uključivanja javnosti, u saradnji s investitorom održana je javna rasprava dana 09.05.2019. godine, u prostorijama kino dvorane u Prozoru, sa početkom u 12:00 sati, da su suglasnost — pozitivno mišljenje na planirani projekat dostavili članovi Stručne komisije, imenovani Rješenjem Federalnog ministarstva okoliša i turizma, 20 potpisanih mještana naselja Gračanice, Ministarstvo u HNŽ/K, te prisutni na Javnoj raspravi, nisu imali negativnih komentara. No, u obrazloženju osporenog rješenja se ne navodi na koji način je obavještena javnost za javnu raspravu. (pisana, vizuelna, audio, elektronska ili bilo koja druga u materijalnoj formi), što je protivno članu 207 stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj: 2/98 i 48/99), koji propisuje da rješenje, pored ostalog, mora da sadrži razloge koji su bili odlučujući pri

ocjeni dokaza, zbog kojeg nije uvažen koji od zahtjeva stranke i koji obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuje na onakvo rješenje kakvo je dato u dispozitivu, tuženi u svom aktu ne daje nikakve razloge u tom pravcu.

Iz ovih razloga, propusta tuženog i nezakonitosti u donošenju osporenog akta, tužba je osnovan i sud je primjenom člana 36 stav 1. i 2. u vezi sa članom 28 stav 4. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci presude.

U skladu sa naprijed navedenim primjedbama suda, tuženi će provesti ponovan postupak po zahtjevu „MM ENERGI“ d.o.o. Prozor Rama u skladu s važećim zakonskim odredbama ponovno odlučiti po tom zahtjevu, te za svoju odluku dati potpune i pravno valjane razloge.

PREDSEDNICA VIJEĆA
SUDINICA
Vildana Mujagić

POUKA: Protiv ove presude žalba se ne može izjaviti.